

U. Anttila ym.: Ehdotus kuntalaiksi

Eduskunnalle

Lakialoite on rinnakkaisaloite hallituksen esitykselle n:o 192 kuntalaiksi. Aloitteessa ehdotetaan kunnallisten luottamushenkilöiden jääviyssäännöksiä tiukennettavaksi vielä esitetystäkin siten, että kunnat veloitetaan pitämään rekisteriä sellaisista seikoista, joilla voi olla merkitystä luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuden tai esteellisyyden arvioinnissa. Tarkemmin rekisteristä säädettäisiin asetuksella.

Rekisterillä pyritään ehkäisemään ennalta luottamustoimen väärinkäyttö. Kuluvana vuonna Vantaalla on ilmennyt tapaus, jossa keskeisen luottamushenkilön epäillään syylistyneen luottamusasemansa väärinkäyttöön taloudellisen edun tavoittelemiseksi. Luottamustoimen väärinkäytökset nakertavat kansalaisten luottamusta edustukselliseen demokratiaan, ja kuntalakia säädettäessä on tarpeen etsiä mahdollisimman tehokkaat keinot niiden estämiseksi.

Hallituksen esityksessä kuntalaiksi esitetään 32 §:ssä, että luottamushenkilön tai henkilön, joka on ehdolla muuhun luottamustoimeen kuin valtuutetuksi, on valtuuston tai asianomaisen toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa tai esteellisyytensä arvioinnissa. Hallitus perustelee esitystään mm. siten, että asiasta päättävällä toimielimellä tai sen puheenjohtajalla on oltava tieto niistä seikoista, joita luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuden tai esteellisyyden arviointi edellyttää ja että aina kyseisiä tietoja ei ole saatavilla tai on syytä epäillä niiden riittävyyttä.

Aloitteen tekijöiden mielestä olisi selkeämpää ja paremmin mahdollisia väärinkäytöksiä ennal-

taehkäisevää, että jokainen luottamushenkilö automaattisesti antaisi itsestään ne tiedot, joilla saattaa olla kuvattua merkitystä, jolloin todennäköisyys epäselvien tilanteiden syntymiselle olisi huomattavasti nykyistä pienempi. Kaikkia luottamushenkilöitä koskevaan rekisteriin ei liity sellaisia arvo- tai puoluevaltaongelmia kuin yksittäistapauksissa pyydettyihin selvityksiin saat- taan käytännössä liittyä.

Rekisteriin merkittäisiin vain sellaiset seikat, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa luottamushenkilön vaalikelpoisuutta tai esteellisyyttä. Tällöin keskeisimpiä seikkoja ovat osakkuudet tai tosiasiallinen määräysvalta yhtiössä, jonka toimiala liittyy kunnan toimialaan sekä kunnan alueella sijaitsevan kiinteän omaisuuden hallinta taikka osakkuus yhteisössä, joka hallitsee kunnan alueella sijaitsevaa kiinteää omaisuutta. Niin ikään on syytä rekisteröidä luottamushenkilöiden taloudelliset sitoumukset mm. pankkeihin, rakennusliikkeisiin sekä merkittävimpiin yrityksiin.

Kunnan pitämä rekisteri olisi julkinen siten kuin kunnalliset asiakirjat ovat julkisia. Tarvittaessa julkisuudesta voidaan säätää tarkempia määräyksiä asetuksella. Samoin olisi asetuksella säädettävä siitä, miten pääsääntöisesti ei-julkiset tai salaiset tiedot kuten liikesalaisuudet olisivat kuitenkin asianomaisen toimielimen jäsenten tai puheenjohtajan tiedossa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Kuntalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—31 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 192)

32 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä n:o 192)

Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden parasta sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla. Luottamushenkilön on toimikautensa alussa annettava kunnan ylläpitämään rekisteriin tiedot kaikista niistä seikoista, joilla voi olla

merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa tai esteellisyytensä arvioinnissa. Tarvittaessa valtuusto tai asianomainen toimielin voivat tapauskohtaisesti pyytää lisäselvitystä näistä seikoista.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä n:o 192)

33—105 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 192)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1994

Ulla Anttila
Hannele Luukkainen
Paavo Nikula

Erkki Pulliainen
Heidi Hautala
Tuija Maaret Pykäläinen

Pekka Haavisto
Satu Hassi
Eero Paloheimo